

НАЦИОНАЛНА МУЗИКАЛНА АКАДЕМИЯ „Проф. П. Владигеров”

РЕЦЕНЗИЯ

за дисертационен труд на **Мартин Николаев Павлов**
на тема „**Духови секстети с пиано от български композитори в
съпоставка с утвърдени световни образци - специфична
ансамблова и изпълнителска проблематика**”,
докторант редовна форма на обучение в катедра „Камерна музика”,
Инструментален факултет на НМА
за присъждане на образователна и научна степен „доктор“
по „Музикознание и музикално изкуство“
професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство
(Камерна музика - флейта)

Рецензент: проф. д. изк. Филип Христов Павлов

жив. гр. София 1712, ж.к. Младост III, бл. 317, вх. А, ап. 3

Мартин Николаев Павлов е роден 1990 г. в гр. Плевен. Завършва средното си образование в Националното училище по изкуства „П. Пипков”, Плевен със специалност флейта. По време на своето обучение печели различни награди от инструментални конкурси, от които бих отбелязал „*Млади виртуози*” и *Националния конкурс „Св. Обретенов”*. Той се налага като изявен инструменталист и логично изглежда приемането му през 2009 г. за студент в НМА, Инструментален факултет в класа на проф. Георги Спасов, с когото работи още от ученическите си години. Неговото възходящо развитие като инструменталист продължава в годините на следването и е отбелязано с присвояване на нови отличия от академични конкурси и от международните конкурси „*Петар Коньович*” в *Белград, Сърбия – II награда*, и „*Земята и хората*”, *София – I награда*. Завършва бакалавърско образование през 2013 г. и придобива ОНС „Магистър” през 2014 г. Логично следствие на образователното му развитие е изборът му за редовен докторант към катедра „Камерна музика”. В този период, през 2019 г. печели *I награда и Специална награда за най-добро изпълнение на творба от Бохуслав Мартину*.

Трябва да се отбележи неговото активно участие в майсторски класове по флейта и камерна музика, по време на които работи със световно

известни флейтови изпълнители и педагози: Андраш Адорян, Патрик Галоа и др., с цигуларите Йоханес Мейсъл и Евгения Епщайн, с фоготиста Готфред Покорни и т.н.

Мартин Павлов се изявява като солист на Софийската филхармония, на камерен оркестър от Йоханесбург, на Нов симфоничен оркестър; реализира звукозаписна дейност в България и Австрия; участва в премиерни изпълнения на съвременно българско композиторско творчество и на автори от Ирландия, Япония, Англия, Италия, Германия.

Понастоящем работи в Академичен симфоничен оркестър и е хонорирован асистент по камерна музика в НМА.

Актуалност на темата

Дисертационният труд, който Мартин Павлов представя, напълно отразява неговите сериозни изследователски интереси в областта на камерното изпълнителско изкуство - в особено специфичните и емблематични проявления на секстетното изпълнение, представено от традиционните дървени духови инструменти с валдхорна и пиано. Това е инструменталната формация, която е в основата на аналитичните му подходи и педагогическа оценка. Актуалността на изследването се подкрепя от преподавателската му дейност в катедрата и личното му участие в идентична камерна формация с други талантиливи колеги музиканти. Тази позиция е чудесна изходна база за осмисляне на посоките и целите на неговото научно изследване. Така той директно прилага своя разностранен подход в развитието на труда и го обвързва с реалното изпълнителство. Насочването му към конкретни произведения, които определяме с понятието съвременна музика, не е случаен избор, а опит за осмисляне на една нова проблематика, която предлагат в своите творчески опуси европейски композитори. От позицията на съвременен интерпретатор, дисертантът предлага подходи, свързани с: *възможност за натрупване на нови инструментални и интерпретационни знания; разширяване на изпълнителския репертоар и повишаване интереса да се интерпретира ново творчество; оценка за променената педагогическа ситуация и цели на образованието.*

Съдържание на дисертационния труд

Структурата на настоящата дисертация е изградена в Увод, три основни глави, Заключение и Приложения. Тя е в обем от 121 стр., от

които основен текст 103 стр., 35 нотни примера, библиографията включва 36 заглавия на кирилица, 9 на латиница и 7 цитирани интернет източника. Широкият обхват на библиографията дава възможност за сериозна научна обосновка на дисертационното изследване във всички негови същностни аспекти.

В **Увода** на дисертацията се изяснява тематичният избор и се представят набелязаните позиции на научното изследване. Основна задача е да бъдат показани и анализирани различни съвременни композиторски позходи при създаването на камерни творби за секстет и да се постигнат изводи с педагогическо значение. Посочената камерна формация е обект на изследването, а негов предмет е определяне на значението на този ансамбъл в музикалното обучение и за развитието на камерното изкуство. Изяснено е направлението на разработване на съдържателността в отделните глави и се подчертава, че изпълнението на научните задачи ще даде важни изводи за педагогиката и за камерното изпълнителско изкуство във всички аспекти на неговото приложение.

В **Глава 1** намирам за интересен подходът да се представи музиката като обект на редица научни интереси на гениални философи, математици, астрономи, писатели, композитори, да ѝ се въздаде правото да бъде двигател на „*световни научни постижения, философски открития, знания за природата и медицината...*”, „*един от основните и значими фактори при формирането на всички общества и култури от древността до днес*”.(стр. 11 от Дисертацията)

По-нататък в съдържанието накратко се проследява историята на развитието на инструментариума и обособяването на видовете камерни ансамбли. Разглежда се появата на духовите инструменти и на пианото в тях, до формирането на конкретния секстет, обект на настоящото изследване.

Лаконично, точно и съдържателно се представя пътят, по който са преминали съставите, включващи различни комбинации от духови инструменти; разглеждат се композитори и творби, допринесли за тяхното сценично утвърждаване от времето на Барока до наши дни.

Обект на научното изследване в **Глава 2** са историческите денни за възникването и обособяването на секстетния състав и написването на първите „знакови” творби в световната музикална литература. Представят се някои композиторски идеи за замяна на инструментариума в даден момент от развитието на творбите, което е свързано с търсене на нови

звучности и изпълнителски провокации, различни от стандартната визия на утвърдените модели за музициране в традиционните видове камерни състави.

Ансамбловите трудности в изпълнителската практика на този вид състави се представят в контекста на индивидуалните изпълнителски проблеми за всеки инструмент, но без да се стига до излишни методически постановки и изводи. Обръща се внимание на най-важните аспекти на изпълнението: осигуряването на интонационно единство, мелодичното развитие и хармонично изграждане на фактурата, пулсацията на ритъма в темпово изражение и отклоненията от него, постигането на ансамбловост и вярна художествена интерпретация.

Очертани са отделни комбинации на инструменти, които представят определени изпълнителски трудности, като се визират прозвезденията, които след това ще бъдат обзорно анализирани. Разглеждат се щрихите - като основен ансамблов проблем, но и решаващо условие за стилно изпълнение и вярно представяне на основното музикално съдържание на композициите.

Преди същинския коментар на **Глава 3**, искам да върна вниманието на научното жури към заглавието на дисертационния труд, което започва така: „Духови секстети с пиано от български композитори в съпоставка с ...” и т.н. Щях да съм много озадачен, ако не бях намерил на стр. 36, а после в **Заключение** и в **Приложение** обяснения защо дисертантът е стигнал до решението да представи между анализираните творби само една българска композиция - тази на Любомир Денев.

Контрастният избор на трите секстета като композиторска структура, тематично развитие, изпълнителска проблематика, жанрови характеристики и гледни точки на авторски подходи, които са в основата на изследователската концепцията на Мартин Павлов, ми даде възможния първи отговор. Сериозното изследователско поле - само за трите секстета, обхващащо стр. 35-100, е също логичен отговор. Намерих като още едно основание, за допълнително прецизиране и съзнателното ограничаване броя на творбите в научната разработка, реализираната сериозна публикация за секстета на Велислав Заимов. А окончателно приех финалната концепция, когато установих, че дисертантът е извършил още редица проучвания на българско творчество - за същия вид състав (напр. секстета на Живка Клинкова, който е с различно предназначение като изпълнителска трудност), както и за други сродни камерни ансамбли.

И така, секстетите на Пуленк, Джейкъб и Денев съставляват реалната база на научното изследване в този дисертационен труд. Те са представени по най-добър начин в следните направления:

- разнородна специфика;
- звукова същност;
- многообразна инструментална проблематика;
- принадлежност към съответна национална музика;
- композиторски подходи;
- различни форми на авторски теоретични постановки при цялостното им структуриране;
- педагогическо значение;
- известност в публичното пространство и т.н.

Да се обхванат всички тези проекции е сериозно научно и творческо предизвикателство, което - веднага трябва да отбележа, е постижение на дисертанта.

Приведените нотни примери визуализират избраните за коментар моменти от авторските композиции и точно отразяват същността на съответната изпълнителска проблематика. Те представят избрани моменти от мелодичното и хармонично развитие на материала, ритмична, интонационна, щрихова, регистрова и др. видове проблематика и съвсем точно се вписват в изследователската и педагогическа позиция, заявени от докторанта.

Мартин Павлов не подминава разглеждането на стилови особености и композиторски решения, по отношение изграждането на музикалната форма, драматургия и звуково-пространственото овладяване на фактурата, макар да поема съответния риск да анализира творчеството в сложни теоретични измерения.

Намирам за особено стойностен неговият анализ на „Sonata Improvisata” от Любомир Денев. Осъществените срещи и интервю с композитора са изиграли своето насочващо значение при анализа на творбата и са дали необходимия информационен и тактически материал за разработката. Изтъкнати са също основни различия между този и другите два секстета, значението на импровизацията, нейната инструментална и художествена проекция в авторския избор на изпълнителски средства.

Самостоятелно изведената подточка 3.4 „Обобщение на индивидуалните композиторски подходи, художествени и структурни различия в секстетите на Пуленк, Джейкъб и Денев”, която финализира

теоретичната структура на трета глава, дава най-точната представа за сериозните научните качества на докторантската разработка. Това последно онагледяване на изходните точки на дисертацията, които посочих като основни направления и база на анализа, дават широки насоки за приложение в педагогиката в техния систематизиран вид и са ценна приложимост на научното изследване.

Изводи

❖ *Преминатите етапи в развитието на дисертационната структура се следват логично, имат своята обосновааност, създали са възможност дисертантът да обхване цялостната проблематика и да реализира нейната теоретико-практическа разработка.*

❖ *Изпълнени са поставените в дисертационния труд цели и задачи на изследването.*

❖ *Отразената тематика разширява и обогатява знанията в определено направление на камерното изкуство и дава насоки за интерпретацията на творбите.*

Авторефератът представя дисертационния труд във всички негови основни аспекти, извършените изследователски дейности и резултатите от тях.

Реализираните 3 авторски публикации осигуряват минималните изискванията на докторантурата и отразяват основни съдържателни моменти от развитието на изследването.

Посочените 5 научни приноса в Справка са точно формулирани, отразяват съществени моменти от научното изследване, и са свързани с необходимия доказателствен материал.

Изпълнителската дейност, която е задължителна част от изискванията за тази докторантура, представя Мартин Павлов като търсен солист, камерен изпълнител и партньор в различни ансамблови изпълнения. Широкият репертоарен обхват и интензитетът на концертните прояви са впечатляващи и ярко свидетелство за солидното му изпълнителско присъствие на сцената. Реализираната звукозаписна дейност и редицата премиерни изпълнения, които композитори от различни страни му поверяват, доказват че е търсен и качествен интерпретатор на съвременна музика.

Заклучение

Като отчитам приносния характер на настоящия дисертационен труд, сериозната и качествено проведена изследователска работа, събраната и представена важна информация в областта на съвременното композиторско творчество и камерно изпълнителско изкуство, предлагам на уважаемото научно жури да присъди на Мартин Николаев Павлов научната и образователна степен „доктор” по „Музикознание и музикално изкуство”, професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство (Камерна музика – флейта).

22.03.2021 г.

гр. София

Рецензент:.....

/ проф. д.изк. Филип Павлов/